

М.В. Чорна, д-р екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)
Л.І. Безгінова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)
О.С. Морозов, асп. (*ХДУХТ, Харків*)

ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

Підприємства, здійснюючи свою повсякденну діяльність, стикаються з великою кількістю проблем різного характеру. Рівень економічної безпеки підприємства безпосередньо залежить від того, наскільки ефективно його менеджмент здатний запобігти можливим загрозам, а також ліквідувати негативні наслідки від впливу зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих факторів.

Наявні визначення розглядають загрози як:

– «...будь-який конфлікт цілей із зовнішнім середовищем або внутрішньою структурою і алгоритмами функціонування» (В. Гусев);

– «...реально чи потенційно можливі дії або умови навмисного або випадкового (ненавмисного) порушення режиму функціонування підприємства шляхом нанесення матеріального (прямого або непрямого) шкоди, що приводить до фінансових втрат, включаючи і упущену вигоду» (В. Ярочкін);

– «...потенційно можливі або реальні події, процеси, обставини або дії зловмисників, здатні завдати моральну, фізичну або матеріальну шкоду» (А. Соснін);

– «...такий розвиток подій, дія (бездіяльність), внаслідок яких з'являється можливість або підвищується ймовірність порушення нормального функціонування підприємства і недосягнення ним своїх цілей, зокрема, нанесення підприємству будь-якого виду збитку» (В. Гапоненко, А. Беспалько, А. Власков).

Загрози економічної безпеки підприємства класифікуються дослідниками (А. Загребельна, Г. Коржов, М. Мусатаєва та ін.) за такими ознаками: 1) джерелом – зовнішні, обумовлені впливом зовнішнього середовища і внутрішні, обумовлені станом конкретного підприємства; 2) можливістю прогнозування – прогнозовані і непрогнозовані; 3) імовірністю виникнення – реальні зміни, які вже відбулися, і потенційні, які можуть статися за певних умов; 4) ставленням до них – об'єктивні і суб'єктивні; 5) характером впливу – опосередковані, які діють за певних додаткових умов, і загрози, які виявляються безпосередньо, прямо викликаючи негативні зміни; 6) розміром завданих збитків – несуттєві, суттєві, катастрофічні; 7) загрози, які цілеспрямовано створюються іншими суб'єктами, та

«стихийні», викликані наслідками випадкових подій; 8) загрози, які частково піддаються нейтралізації, і загрози, які піддаються свідомому управлінню.

Для кожного підприємства «зовнішні» і «внутрішні» загрози є індивідуальними. Суттєвий вплив на склад загроз здійснює галузева спеціалізація підприємства, яка проявляється на рівні поточної діяльності.

Діяльність підприємств роздрібної торгівлі з приводу закупівлі, зберігання і реалізації товарів передбачає формування тісних довготривалих партнерських відносин саме із представниками мікросередовища. Відповідно, підприємства галузі повинні здійснювати постійний моніторинг і розробляти заходи, спрямовані на недопущення виникнення загроз економічній безпеці в процесі своєї взаємодії з різними суб'єктами ринку, серед яких виокремлюються насамперед споживачі, постачальники, конкуренти, фінансово-кредитні установи, органи державного управління.

Серед загроз з боку останніх виділяють наступні [1]: 1) постачальники: несвоечасність постачання; невиконання умов договорів; постачання неякісної продукції; розрив зв'язків; шахрайські дії тощо; 2) споживачі: зміна смаків, зниження платоспроможного попиту; об'єднання в групи з метою впливу на рівень цін; поширення неправдивої інформації про підприємство, персонал, товари; несумлінні і шахрайські дії та ін.; 3) конкуренти: агресивна політика збільшення ринкової частки; недобросовісна конкурентна політика; демпінг цін; переманювання персоналу; впровадження технічних інновацій; монополізація зв'язків з постачальниками; несанкціонований доступ до конфіденційної інформації, що становить комерційну таємницю, тощо; 4) фінансово-кредитні установи: ускладнення в отриманні комерційних кредитів, підвищення ставок за ними, зміна умов кредитної угоди та ін.; 5) органи державного управління: зміна чинного законодавства; корупційні дії; економічний тиск з боку місцевих органів самоврядування; лояльність до окремих підприємств торгівлі; непрозорість дозвільної системи; збільшення податкового тиску; підвищення мінімальної заробітної плати і відрахувань на соціальні заходи; введення жорстких екологічних норм; збільшення кількості перевірок та ін.

Список джерел інформації

1. Мезенцева О. Н. Экономическая безопасность предприятий торговли как основа обеспечения их эффективного функционирования и развития / О. Н. Мезенцева // Альманах современной науки и образования. – 2013. – № 3 (70). – С. 104–107.